

στο μικροσκόπιο...

Η γυαλισμένη αλητεία

Του ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΣΕΒΑΣΤΑΚΗ*

Η κρίση στο παγκοσμιοποιημένο τοπίο απαιτεί έναν υψηλό πατριωτισμό. Μια φώτιση εγκράτειας και μετριασμού της βουλίας. Τι φοβερή προδοσία των παπαγάλων του διεθνούς καπιταλισμού, τι διάψευση των φανατικών οπαδών της επιχειρηματικότητας!

Αφού ταύτισαν την οικονομία με το χρηματιστήριο, αφού προσπάθησαν τόσα χρόνια τη βίαιη καταστροφή των (οικονομικών και πολιτιστικών) ετεροτήτων με τη διεθνή χρηματιστηριακή εξομοίωση, τώρα ανατρέχουν στην Αλληλεγγύη, την Κοινωνική Ευθύνη, τη Χώρα -μια περιχαρατωμένη και εξόχως εθνική χώρα (δείτε, για παράδειγμα, τη Βρετανία και τη συμπεριφορά της προς τη χρεοκοπημένη Ισλανδία ή τη «γερμανικότητα» του Γερμανού υπουργού Οικονομίας προς τη χώρα μας). Αφού δίδαξαν την επιθυμία και την πάση θυσία εκπλήρωσή της, αφού νομοθέτησαν το ότι «είσαι αυτό που αποκτάς», τώρα εισηγούνται τη θυσιαστική εγκράτεια. Πάνω στον ερειπιώνα βγαίνουν οι ηθικολόγοι -όλων των χωρών ενωμένοι: πρέπει να θυσιάσουμε κάτι για να σωθεί η χώρα. Να μειωθεί ο μισθός, να μειωθεί το συνταξιοδοτικό μέλλον, κυρίως να αφανιστεί η βεβαιότητα. Το ερώτημα από οικονομικό γίνεται πολιτιστικό. Είναι προφανές ότι τα διεθνή λαμόγια παρεκτοπίζουν την κρίση στην περιφέρεια. Βρίσκουν έτσι χρηματοδότες της λύσσας τους για χρηματιστηριακό, ανεπένδυτο και χωρίς ρίσκο κέρδος.

Και θέλουν τώρα να πληρώσει τη δομική απατεωνιά ο φτωχός, αυτός που δεν κατέκτησε την ευημερία ή που μόνο τη γεύτηκε φαντασιακά, δανειζόμενος, μιμούμενος, μεταμφιεζόμενος.

Είναι ενδιαφέρον αυτό που συμβαίνει. Μεγάλοι εισοδηματίες προσφέρουν στη δικαιοσύνη, για να μη φορολογηθούν (έστω εκτάκτως, έστω παράτυπα), τρέχουν στην τραπεζική ελβετική σεντούκα για να αποκρυβούν, μεγάλες ιδιοκτησίες διαιρούνται συμβολαιογραφικά για να μην υπάρξει η ελάχιστη φορολογική εισφορά: «Εγώ θα τους πληρώνω!». Ταυτόχρονα οι συστημικοί συνδικαλιστές μιας εξωφρενικής πολιτικής αγυρτείας θέλουν τον «κλάδο» οριζόντια ωφελημένο, θέλουν ένα τρυπητό και κτηνώδες εφάπαξ, μια απόλυτη ανταμοιβή του πλάγιου δρόμου, που πιστά και σκιερά υπηρέτησαν. Που γενικώς θέλουν μια τιμή πάνω από τη χώρα, κυρίως πάνω από τους «άλλους». Φυσικά η χειρίστη

απελθούσα κυβέρνηση άφησε το απολιθωμένο ίχνος της: οι πρόωρα εθελούσιοι συνταξιοδοτηθέντες του ΟΛΠ, για παράδειγμα, είναι τα στερονοπαίδια του πεινασμένου πολιτικού καιροσκοπισμού. Πρόκειται για τον πολιτισμό που χτίστηκε επιμελώς, τον πολιτισμό του πλάγιου δρόμου, της ιδιοτελούς κομματικότητας, των πρόωρων χοντρών συντάξεων, της παρασιτικής υπαλληλίας και οικονομίας, της βοθρώδους κομματικότητας, της ξαδέλφης, του κουμπάρου, της διεφθαρμένης αλληλεγγύης, του πολιτισμού που στερεύει τη χώρα -την κάθε χώρα και που ερειπώνει και εξαχρειώνει. Η χώρα βυθίζεται μαζί με το πολυδαίδαλο πολιτικό άλλοθι που δίνουν όλοι: τα κόμματα εξουσίας, η Αριστερά, αλλά και οι κρατικοδίαιτοι επιχειρηματίες, οι κατά τα άλλα αντικρατιστές.

Μακρινές οιμωγές βυθισμένες στην αχλή της κρίσης!

Η κρίση λοιπόν πλασάρεται ως κάτι

μάλλον υπεραξιακό και υπεριοριστικό. Σαν τη μεταφυσική έννοια του «καλού, αποτελεσματικού κράτους», όπως την εννοεί ο κ. Χατζηδάκης, σαν την έννοια του «ηθικού», όπως την εννοεί η φιλελεύθερη, εμπορική θεολογία, σαν την έννοια της «προόδου», όπως την εννοεί σύμπας ο δυτικός κόσμος. Έτσι η κρίση είναι απλώς μια περιστασιακή εκδήλωση του κακού και όχι η εμφάνιση ενός δομικού ελαττώματος του συστήματος ανάπτυξης. Η κρίση οφείλεται σε κακούς χειρισμούς, σε κακούς ανθρώπους (στα γκόλντεν μπόις) κ.λπ. Αν μια κοινωνία τιμωρήσει, διορθώσει, εξοικονομήσει, τότε λύνει το πρόβλημα της κρίσης. Είναι θέμα συμπεριφοράς: καταναλώνουμε ως να μη δικαιούμαστε, σπαταλούσαμε χωρίς να προβλέπουμε. Να τα αποτελέσματα.

Ενδιαφέρον. Πόσο βαθιά ριζωμένη ερμηνεία. Αναγωγή σε κάποιο μεταφυσικό «απέξω», σε κάποιο σύστημα αξιών «υπεράνω» -έναν Οίκο- σε κάποια ανθελληνική συνωμοσία ή σε κάποια αυτονόητη, σχεδόν φυλετική υστέρηση. Εκεί οφείλεται η κρίση. Απλή δομή: ένα επουράνιο σύστημα σοβαρών χωρών και η δικιά μας ελαττωματική εφαρμογή. Εύκολη κατασκευή, εύκολη λύση.

Νομίζω ότι οι φορείς του πολυτελούς αίσχους, οι δημιουργοί της κρίσης, αν δεν μπορέσουν να την κάνουν οικονομικά κερδοφόρα, θέλουν να την κάνουν τουλάχιστον πολιτικά αποδοτική.

* Ζωγράφος, επ. καθηγητής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

2010, μελετώντας τις προκλήσεις

Του David Ignatius

Στα τέλη του χρόνου οι εφημερίδες δημιουργούσαν την εντύπωση ότι σκηνές του παρελθόντος επαναλαμβάνονται. Είχαμε συνωμοσίες τρομοκρατών σε αεροπλάνα, πλήγματα κατά των στρατοπέδων της Αλ Κάιντα και ένα ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα που συνεχίζεται, παρά τις δεκαετίες προσπάθειες να σταματήσει.

Όμως η Ιστορία δεν επαναλαμβάνεται, αλλά κινείται και μεταβάλλεται - αν και τα προβλήματα των ΗΠΑ το 2009 ήταν πολύ πιο περίπλοκα και δυσεπίλυτα από ό,τι αρχικώς πίστευε η κυβέρνηση Ομπάμα. Εστω και αν τα λίγα λόγια της Νταϊάν Φαϊνστάϊν, προέδρου της Επιτροπής Πληροφοριών της Γερουσίας, θύμι-

σαν εκείνα του Ντικ Τσέινι. «Προτιμώ να αντιδρώ υπερβολικά και όχι υποτονικά, όταν πρόκειται για την ασφάλεια και την προστασία αθώων ανθρώπων», είτε αναφερόμενη στο περιστατικό του Αμπντουλμουταλάμπ.

Κατόπιν όλων αυτών, τι άραγε μας περιμένει το 2010; Μήπως πρόκειται να κηρύξουμε τον νέο πόλεμο κατά της τρομοκρατίας στην Υεμένη; Μάλλον, αν και η κυβέρνηση Ομπάμα ακολουθεί σωφρόνως το πρότυπο του Αφγανιστάν το 2001, χρησιμοποιώντας εγχώριες δυνάμεις (εν προκειμένω την κυβέρνηση της Υεμένης) στις επιθέσεις κατά της Αλ Κάιντα. Ηδη υφίσταται σημαντικό πρόγραμμα αμερικανικής βοήθειας προς τη χώρα αυτή και φαίνεται ότι στις 17 Δεκεμβρίου χρησιμοποιήθηκαν α-

μερικανικά τηλεκατευθυνόμενα όπλα ακριβείας στις επιθέσεις εναντίον τριών κρησφύγετων της Αλ Κάιντα και στην εξόντωση 34 μαχητών της. Πρόκειται για την ορθή τακτική, αυτή που έπρεπε να είχε εφαρμόσει η Αμερική κατά του Οσάμα μπιν Λάντεν πριν από την 11η Σεπτεμβρίου, στηρίζοντας τρίτους στο πεδίο της μάχης.

Μήπως το 2010 οι Ιρανοί θα αναστείλουν το πυρηνικό τους πρόγραμμα; Βάσει του χρονοδιαγράμματος Ομπάμα, η 1η Ιανουαρίου ήταν η λήξη προθεσμίας για την αμερικανική εμπλοκή. Φαίνεται όμως ότι εδόθη παράταση χάριν του διαλόγου, πριν από την ψηφοφορία για τις νέες κυρώσεις στο Σ.Α. του ΟΗΕ, τον Μάρτιο ή τον Απρίλιο.

Παρά τις ισχνές ελπίδες διπλωματικής λύσης, η αμερι-

κανική κυβέρνηση ενθάρρυνε τη διαμεσολαβητική προσπάθεια της Τουρκίας και το συμβιβαστικό σχέδιο της 1ης Οκτωβρίου για τον εμπλουτισμό του ιρανικού ουρανίου εκτός ιρανικού εδάφους, το οποίο αρχικά το Ιράν φάνηκε να αποδέχεται. Τώρα όμως που το ιρανικό καθεστώς σκοτώνει διαδηλωτές, ο γερουσιαστής Τζον Κέρι εγκατέλειψε την ιδέα να επισκεφθεί την Τεχεράνη.

Στον αέρα της Τεχεράνης πλανιέται άραγε καθεστωτική αλλαγή; Οι προβλέψεις είναι πρόωρες, παρά τις διαδηλώσεις, καθώς το καθεστώς επεκτείνει το πλέγμα της καταπίεσης και η αντιπολίτευση, χωρίς ισχυρό ηγέτη, δεν μοιάζει ικανή να οργανώσει διαμαρτυρία διαρκείας.

Και η δημοκρατία στο Ιράκ θα είναι μια ιστορία με αίσιο

τέλος; Στην επαρχία Ανμπαρ, εκεί όπου η Αλ Κάιντα ίδρυσε το πρώτο εμιράτο πριν από λίγα χρόνια, άκουσα πρόσφατα τον κυβερνήτη του Ραμάντι να μιλά για μεγάλα αναπτυξιακά έργα. Μιλώντας με Ιρακινούς, εξάλλου, άλλο δεν ακούει κανείς παρά για πολιτική και για τις εκλογές του Μαρτίου, πράγμα μοναδικό στον αραβικό κόσμο (έστω και με τις εκρήξεις βομβών στη Βαγδάτη και αλλού).

Το μόνο βέβαιο είναι ότι το 2010 θα είναι ένα ακόμη έτος ρευστότητας στη Μέση Ανατολή, ένα ακόμη έτος πολέμων των ΗΠΑ στο εξωτερικό, ένα ακόμη έτος αντιαμερικανικών βομβών. Η μόνη θετική ένδειξη τα τελευταία χρόνια είναι η αποτυχία της Αλ Κάιντα. Τελικώς, ο εχθρός μας κάνει περισσότερα λάθη από εμάς.